

ZORG, WELZIJN EN ONDERWIJS DUURZAAM VERBONDEN

Door: Wilma van Esch

De feiten:

- ZoWee! is een tweejarig pilotproject (2009-2011) met als doel het basisonderwijs & zorg- en welzijnsorganisaties duurzaam met elkaar te verbinden.
- ZoWee! vergroot de leefwereld van kinderen door vanzelfsprekende ontmoetingen met bewoners en cliënten van zorg- en welzijnsorganisaties. Kinderen ontdekken en ervaren in deze contacten dat zij volop talenten hebben. Door deze natuurlijke kennismaking beseffen kinderen dat ook de zorg- en welzijnsector hen een boeiend toekomstperspectief biedt.
- ZoWee! is in opdracht van Transvorm ontwikkeld door Hobéon i.s.m. het expertisecentrum DuOO en wordt uitgevoerd door DuOO en Syncope Projectmanagement.
- Meer informatie www.zowee.nl / www.duoo.org

Kinderen die ouderen sms- en computerles geven. Een thuiszorgorganisatie die een rijke, uitdagende leeromgeving op een school creëert, waar kinderen van verschillende leeftijden naar hartenlust in spelen en dingen ontdekken. Kinderen en bejaarde nonnen die samen gymles krijgen van de fysiotherapeut van het verzorgingshuis. Kinderen die stage lopen bij de bevriende zorg en/of welzijnsorganisaties. In twee jaar tijd heeft het pilotproject ZoWee! een rijk palet aan activiteiten en ervaringen opgebouwd. Kinderen ontdekken in verrassende nieuwe omgevingen en contexten hun potentieel. Kinderen vertellen thuis en in de klas vol vuur over wat ze gezien, ervaren en beleefd hebben. Zo leren ze zichzelf steeds beter kennen.

Diversiteit en intenties

De 18 scholen en 25 zorg- en welzijnorganisaties in de pilot zijn geselecteerd op hun intentie om duurzame verbindingen aan te gaan met hun omgeving. De uitdaging van de pilot is de participatie van een zo groot mogelijke diversiteit aan scholen. De scholen werken vanuit verschillende omstandigheden zoals: geloofsovertuigingen (openbaar, rk, islamitisch), dorps- en stadsscholen, traditionele en vernieuwingsscholen. Verbondenheid en het insteken op duurzaamheid is de kern. De scholen zochten met begeleiding van het steunpunt ZoWee! contact met organisaties in hun nabije omgeving. Zoals ziekenhuizen, verzorgingshuizen, geestelijke gezondheidszorg, gehandicaptenzorg, thuiszorg, etc.

Vanuit een gezamenlijke intentieverklaring bevorderen de scholen en organisaties dat kinderen in hun gedrag en verhalen laten zien dat zij zorg en welzijn integreren in hun beeld van de samenleving en hun mogelijke verdere ontwikkeling.

Verbondenheid als antwoord

In de zoektocht naar scholen en organisaties werd duidelijk dat er regionaal al volop initiatieven en contacten zijn. Maar die beperken zich vaak tot het brengen van kerststukjes naar verzorgingshuizen tijdens de feestdagen of het opvoeren van een musical. Mooie initiatieven, maar onvoldoende om kinderen werkelijk inzicht te geven in de leefwereld van ouderen, gehandicapten, etc. Vanuit het aspect Burgerschap onderzochten scholen en organisaties in de netwerkbijeenkomsten hun verantwoordelijkheden:

- Bewustzijn dat de wereld niet ophoudt bij je directe gezichtsveld.
- Respect en empathie tonen voor mensen in andere situaties.
- Reflecteren op je verbondenheid en wat dat voor jou en anderen betekent.
- Buitensluiten voorkomen.
- Zelf stappen ondernemen om samen te werken aan wederzijds respect, duurzaamheid, rechtvaardigheid en veiligheid.

ZoWee! Gewoon doen wat scholen moeten doen:

- Kinderen oriëntatie bieden op zorg en welzijn, dichtbij – veraf, toen en nu.
- Kinderen voorbereiden op integratie en actieve deelname aan de samenleving.
- Kinderen leren om te gaan met een wereld van verschil: in de klas, in de buurt, in de samenleving.

Ontmoeten, delen en inspireren

De scholen en organisaties troffen elkaar ieder kwartaal in netwerkbijeenkomsten. Daar werden ervaringen uitgewisseld en bevindingen besproken.

Het onderwijs wilde zorg ontmoeten, in de breedste zin van het woord. De omgeving als vanzelfsprekend ervaren en daar kwamen zij soms heel bijzondere mensen of onverwachte situaties tegen. Zij creëerden ontmoetingen met plezier, met elkaar, met verschillen, met uitdagingen en met liefde. Doel was vooral dat kinderen met een ander verhaal thuis komen.

'Stefan zit in groep 7 van basisschool Sint Paulus in Uden. Een aantal middagen is Stefan naar restaurant Frekie's geweest om daar met de verstandelijk beperkte cliënten van 'Dichterbij' te werken. Hij hielp mee in zowel de keuken als in de bediening van het restaurant. Zo ervaart en ontdekt hij zelf hoe de cliënten hier als volwaardige medewerkers hun werk doen.'

Op zaterdag liep Stefan met z'n oudere zus, zijn jongere broertje en zijn ouders door het winkelcentrum. Net voor de muziekwinkel hoorde Stefan ineens een enthousiaste meidenstem: "Hé, hallo, ik ken jou!". Een jonge vrouw met het Syndroom van Down kwam hem tegemoet, in gezelschap van een oudere vrouw. Stefan glimlachte tegen zijn ouders en riep trots "Hoi!". Stefans ouders keken hem vragend aan. "Dat is Isabel. Zij werkt bij Frekie's. Van haar heb ik geleerd hoe ik een milkshake moet maken!". Stefan vertelde vol trots over zijn ervaringen om samen te werken met de verstandelijke beperkte cliënten van Dichterbij.'

Bijzondere ontmoetingen

In de ruimtes waar onze kinderen leven, leren en spelen, is zorg en welzijn niet vanzelfsprekend aanwezig. Sommige

plekken hebben kinderen (hun leerkrachten en hun ouders) nog nooit van dichtbij gezien, al wonen zij er vlakbij. Door met kinderen deze plekken op te zoeken, ontstaan verrassende inzichten.

'Leerlingen van basisschool De Vlaswiek geven een voorstelling waarvoor ook cliënten van een gehandicaptenorganisatie zijn uitgenodigd. Celine, een wat tenger meisje uit groep 4 zit naast Jeroen, een cliënt van 'Lunet Zorg'. Jeroen is meervoudig gehandicapt. Naast een lichamelijke handicap is hij ook verstandelijk beperkt. Door zijn handicap zit Jeroen in een rolstoel. Hij geniet van de sfeer van het samenzijn in de aula van de school. Het geluid en het licht intrigeren hem.'

Opeens vraagt Celine zich hardop af: "Hoe komt het dat jouw benen zo dun zijn?" Jeroen stoot wat onverstaanbare woorden uit. José, de begeleider van Jeroen, hoort de vraag van Celine. "Dat komt, omdat Jeroen altijd in een rolstoel zit", zegt ze. Celine kijkt haar vragend aan. "Straks vertel ik er meer over...". Na de voorstelling rijdt José met Jeroen in de richting van Celine. Ze legt haar uit dat Jeroen in een rolstoel zit en niet kan lopen. "Jeroen zijn benen zijn niet meer zo sterk, zijn spieren zijn wat slapper en daardoor zijn zijn benen wat dunner geworden."

Celine huppelt naar haar vriendinnetje Kristel. Ze wijst naar Jeroen en vertelt een heel verhaal. Kristel glimlacht naar Jeroen; die lacht en mompelend wat woorden in de richting van de twee meisjes.'

In het ZoWee! project ontmoeten kinderen soms voor het eerst andere kinderen, jongeren en volwassenen met zware geestelijke en/of lichamelijke beperkingen. Niet alleen kinderen, maar ook leerkrachten stuiten in dit project regelmatig op hun eigen grenzen en overtuigingen.

Een goede communicatie met kinderen, collega's en ook de communicatie naar ouders bleek dan ook van groot belang.

De kinderen vertellen het verhaal

'Ouderen van verzorgingshuis Sint-Jan van BrabantZorg zijn te gast op basisschool Bitswijk. Deze weken heeft de school samen met de heemkundekring een tentoonstelling ingericht over de klas van 100 jaar geleden. 's Ochtends krijgen de kinderen uitleg in de klas van toen, over het onderwijs van vroeger. 's Middags laten de kinderen van groep 5/6 de ouderen vervolgens de klas van nu zien. Mevrouw van Roosendaal, vroeger onderwijzers in groep 6 van de lagere school, loopt samen met haar medebewoners door de school.

Als mevrouw van Roosendaal in groep 5 komt, staat Saskia ineens op. "Oma, kom je even mee naar ons schilderij!" Saskia neemt haar oma mee naar het digibord. Saskia opent de website van de school en laat de foto's van de opening van de tentoonstelling 'Vrolijk' zien. De ouderen vergapen zich aan de werking van het digibord en de snelheid waarmee Saskia de computer bedient. En dan opeens flitst de foto tevoorschijn, waar Saskia samen met haar oma een verpakt schilderij uitpakt. Mevrouw van Roosendaal is maar wat trots dat haar kleindochter dit allemaal kan met de computer en het digibord. Ze vertelt haar eigen ervaringen aan haar medebewoners

van het verzorgingshuis alsof werken met het digibord haar terugbrengt bij de dag dat zij zelf les gaf op de lagere school.'

Karim 10 jaar 'Eerst vond ik ze een beetje eng, maar ze zijn hartstikke lief!'

Betrokkenheid, welbevinden en een diepgeworteld gevoel van verbondenheid, zo blijkt uit de verhalen, zijn onontbeerlijk om kinderen te laten kennismaken met o.a. ouderen, verstandelijk en geestelijk beperkten.

Omdat zorgen ook onze zorg is!

De komende jaren wordt het ZoWee! project op een groot aantal plaatsen in Noord Brabant doorontwikkeld. We nodigen scholen en zorg- en welzijnorganisaties van harte uit zich bij ons aan te sluiten.

Meer informatie en contact:

Wilma van Esch, w.vanesch@fontys.nl, tel 06 53613010

De uitgangspunten van het concept DuOO (Duurzaam Opvoeden en Ontwikkelen) gaven heldere richtlijnen voor de uitdagingen van deze pilot.

De afkorting DuOO heeft een dubbele betekenis. Een duo is een tweetal. Duurzaam opvoeden en ontwikkelen kiest niet voor links of rechts, niet voor vóór of tegen, niet voor vraag of aanbod, begeleider of kind, niet voor één van de twee. DuOO handelt op basis van ecologische inzichten (verbondenheid) en hoge waarden en intenties (zoals welbevinden en betrokkenheid). Een aanpak die de kwaliteit van interacties verhoogt. Kinderen niet uitsluit, maar juist verbindt. www.duoo.org

Wilma van Esch

Medeontwikkelaar en coördinator ZoWee!
Projectleider expertisecentrum E.G.O. Nederland
w.vanesch@fontys.nl

Bronnen:

Praktijkbeschrijvingen: Lambert van der Ven, lid stuurgroep en medeontwikkelaar ZoWee!
Duurzaam Opvoeden en Ontwikkelen. Marcel van Herpen (2008) Antwerpen/Apeldoorn: Garant